

PRESSITEADE nr 194/24

Luxembourg, 19. november 2024

Euroopa Kohtu otsused kohtuasjas C-808/21 | komisjon vs. Tšehhi Vabariik ning kohtuasjas C-814/21 | komisjon vs. Poola (kandideerimisõigus ja erakonna liikmeks olek)

Liidu kodakondsus: liikmesriigis elavate, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanike ilmajätmine õigusest astuda erakonna liikmeks rikub liidu õigust

Kehtestades sellise kodakondsusnõude, ei taga Tšehhi Vabariik ja Poola seoses kandideerimisõiguse tegeliku teostamisega kohalikel ja Euroopa Parlamendi valimistel oma kodanikega võrdset kohtlemist

Liidu õigus annab õiguse hääletada ja kandideerida kohalikel ja Euroopa Parlamendi valimistel liikmesriigis elavatele, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikele. Selle õiguse tegelikuks teostamiseks peab nendel kodanikel olema võrdne juurdepääs vahenditele, mis on selle liikmesriigi kodanikel sama õiguse teostamiseks. Kuna erakonda kuulumine aitab oluliselt kaasa liidu õigusega antud valimisõiguse teostamisele, leidis Euroopa Kohus, et Tšehhi Vabariik ja Poola on seda õigust rikkunud, kuna nad on jätnud Tšehhi Vabariigis ja Poolas elavad, kuid nende riikide kodakondsuseta liidu kodanikud ilma õigusest astuda erakonna liikmeks. Nende liikmesus erakonnas ei saa kahjustada Tšehhi Vabariigi või Poola rahvuslikku identiteeti.

Tšehhi ja Poola õigusaktid annavad õiguse astuda erakonna liikmeks ainult oma riigi kodanikele. Euroopa Komisjoni hinnangul ei saa seega nendes liikmesriikides elavad, kuid nende riikide kodakondsuseta liidu kodanikud teostada neile liidu õiguses ette nähtud kandideerimisõigust kohalikel ja Euroopa Parlamendi valimistel Tšehhi ja Poola kodanikega samadel tingimustel.

Kuna komisjon leidis, et selline õigusest ilmajätmine kujutab endast kodakondsuse alusel erinevat kohtlemist, mis on liidu õigusega keelatud¹, esitas ta Euroopa Kohtule kaks liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi vastavalt Tšehhi Vabariigi ja Poola vastu².

Euroopa Kohus rahuldab hagi ja tuvastas, et mõlemad liikmesriigid on rikkunud aluslepingutest tulenevaid kohustusi.

Kohus märkis, et **kohalikel ja Euroopa Parlamendi valimistel liidu õigusega tagatud valimisõiguse tegelikuks teostamiseks peab liikmesriigis elavatel, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikel olema võrdne juurdepääs vahenditele, mis on selle liikmesriigi kodanikel sama õiguse tegelikuks teostamiseks.**

Erakondadel on esmatähtis roll esindusdemokraatia süsteemis, mis konkretiseerib demokraatia väärtust, mille liit muu hulgas rajaneb. Järelikult **asetab erakonda kuulumise keeld need liidu kodanikud kohalikel ja Euroopa Parlamendi valimistel kandideerimisel ebasoodsamasse olukorda kui Tšehhi ja Poola kodanikud.** Nimelt aitab viimati nimetatute valimisele kaasa muu hulgas asjaolu, et nad saavad olla liikmed erakonnas, mille organisatsiooniline ülesehitus, samuti inim- ja haldusressursid ning rahalised vahendid nende kodanike kandideerimist toetavad. Lisaks on erakonda kuulumine üks valijate valikut mõjutavatest kriteeriumidest.

Sellist liidu õigusega keelatud erinevat kohtlemist ei saa põhjendada rahvusliku identiteedi austamisega

seotud kaalutlustega. Liidu õigus ei kohusta nimelt liikmesriike andma asjaomastele liidu kodanikele õigust hääletada ja kandideerida parlamendivalimistel ega keela neil piirata nende kodanike rolli erakonnas nende valimiste kontekstis.

MEELDETULETUS: Liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi liikmesriigi vastu, kes ei täida liidu õigusest tulenevaid kohustusi, võivad esitada komisjon või teine liikmesriik. Kui Euroopa Kohus tuvastab rikkumise, peab asjassepuutuv liikmesriik täitma kohtuotsuse võimalikult kiiresti. Kui komisjon leiab, et liikmesriik ei ole Euroopa Kohtu otsust täitnud, võib ta esitada uue hagi ja nõuda rahaliste sanktsioonide määramist. Kui komisjonile ei ole teatatud direktiivi ülevõtmise meetmetest, võib Euroopa Kohus komisjoni taotlusel määrata rahalised sanktsioonid juba esimeses kohtuotsuses.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuste ([C-808/21](#), [C-814/21](#)) terviktekst ja kokkuvõte, juhul kui see koostatakse, on CURIA veebisaidil alates otsuste kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127.

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)“ kaudu ☎(+32) 2 2964106.

Hoiame ühendust!

¹ Nimelt ELTL artiklis 22, mille kohaselt on igal liidu kodanikul, kes elab liikmesriigis, mille kodanik ta ei ole, selles liikmesriigis kohalikel ja Euroopa Parlamendi valimistel õigus valida ja olla valitud samadel tingimustel kui selle riigi kodanikel.

² Tšehhi Vabariigi vastu esitatud hagi hõlmab ka poliitilise liikumise liikmeks astumise keeldu, mis on Tšehhi Vabariigis elavatele, kuid Tšehhi kodakondsuseta liidu kodanikele kehtestatud.